

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XII. Idem Archiepiscopo (a) Sipontino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

C A P U T XI.

Idem (a) *Archiepiscopis, & Episcopis, & universis aliis Ecclesiarum Prælati,*
& Clericis per Franciam Constitutis.

Cum creatura non habeat quid pro meritis respondeat Creatori, sanè accepimus, sed minimè acceptamus, quod in partibus vestris multiplicatis anniversariis defunctorum, ex quibus ea celebrantibus commodum obvenit temporale, quidam in Cathedralibus, & conventualibus Ecclesiis, prætextu Missæ semel in die pro anniversario celebrandæ, sacra Missarum solennia, quæ ratione dici, vel festi solent solenniùs celebrari, culpabili negligentia prætermittunt, quasi non sint obligati Domino, & quasi Dominus fortè pro tantis obsequiis non sufficeret eis æqua vicissitudine respondere. Certè verendum est, ne qui tanta cum nequitia & negligentia laborare noscuntur, in obstinam malitiam prolabentes, etsi non voce, quod est gravius, facto dicant: Quis est Dominus, ut serviamus ei? Cum ergo Ecclesia Gallicana per Dei gratiam tanquam lucerna super candelabrum posita luceat aliis per exemplum, qui videntes opera ejus bona glorificant Patrem cœlestem, ne, quod absit, tantæ negligentia tenebris obumbreretur, & alias consequenter obumbreret, universitatem vestram rogandam duximus, & monemus per Apost. scripta v. m. quatenus universi, & singuli providè attendentes, quod servire Deo regnare est, nullum in vos torporem negligentia obrepere permittatis, quominus & pro anniversariis defunctorum, & pro (b) festo, vel feria, secundùm temporum congruentiam Missarum (c) solennia & conventualiter celebratis, & faciatis conventualiter celebrari, ut sic quodammodo sine intermissione orantes, ab eo mereamini exaudiri, qui adest omnibus in veritate invocantibus nomen suum.

N O T Æ.

1. (a) *Archiepiscopis.*] Ita restituo inscriptionem, & litteram hujus textus ex quinta compil. Honorii III. edita à Cironio *sub hoc tit. cap. 2.* ubi reperitur hic textus, & ejus integram transcripsit ipse Cironius in append. ad ipsam compilationem.

(b) *Pro festo.*] Separatim lege, ut supra in relatione; aliàs idem esset dies profectus, ac feria, juxta notata supra in cap. 4. 2.

(c) *Missarum solennia.*] Quia Missa conventualis non potest omitti, etsi dicatur alia, ut pluribus sacra Congreg. decisionibus probant Barboza in *summa Apostolic. collect. 477.* Zypcus ad hunc tit. *consult. 1.* 3.

C A P U T XII.

Idem *Archiepiscopo (a) Sipontino.*

TE referente didicimus, quod in die cœnæ Domini de antiqua teneris consuetudine chrisma (b) conficere in Ecclesia Sipontina: sed cum mane diei ejusdem ad Garganicam (c) accedas Ecclesiam, ut ibi, prout moris est, recipias peregrinos, (d) ipsius loci Clerus, & populus celebrare Missam in eadem Ecclesia Garganica prius, quam ad Sipontinam redeas, te compellunt. Super quo nostrum, & Apostolicæ Sedis consilium implorasti. Cum autem chrisma eo die intra Missarum conficiatur solennia, & cuilibet sacerdoti, quacunq; dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat, nam & felix valde est qui celebrat dignè unam: f. t. m. quatenus die prædicto in Ecclesia Sipontina dumtaxat, in qua teneris chrisma (e) conficere, Missarum studeas solennia celebrare.

N O T Æ.

1. (a) *Sipontino.*] Ita etiam legitur in quinta compilatione, *sub hoc tit. cap. 4.* Sipontium est civitas Archiepiscopalis regni Neapolitani, de qua Plinius *lib. 3. cap. 11.* A Sarracenis deleta fuit, & Cathedra translata fuit in Manfredoniam, ut notavit Cironius in præfenti.

(b) *Chrisma conficere.*] Chrisma enim, quod est materia remota sacramenti Confirmationis, debet consecrari ab Episcopo feria quintâ hebdomadæ sanctæ, ut constat ex epistola 2. Fabiani ad omnes Orientales Episcopos, qui cum veterem Chrismatum eo die consecrandi consuetudinem ab aliquibus Episcopis negligenter omitti, multorum litteris accepisset, ut graviter par erat, molestè 2.

molestèque ferens, eos non modò Romanæ Ecclesiæ, sed etiam Orientalis ritus violare demonstrat, quorum temerariam audaciam, atque præsumptionem, ut cohibeat, ex Christi Domini instituto, Apostolorumque traditione ad nos derivasse testatur his verbis: *In illa enim die Dominus Iesus postquam cenavit cum discipulis suis, & lavit eorum pedes (sicut à sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt) Chrisma conficere docuit. Ipsa enim lavatio pedum significat baptismum, quando sancti Chrysmatis unctio perficitur, atque confirmatur.* Quo loco intelligimus hanc consuetudinem à Christo humana libertatis vindice, & assertore præceptam, atque ab ipsis Christiana Militiæ Ducibus traditam esse, ut mirandum non sit, si plerique rerum divinarum scriptores eandem suis scriptis testatam reliquerint. Auctor enim Ordinis Romani, quem hujus secundum testem adhibemus, in die *l'v. sancti. vii. de benedict.* in commixtione olei, & balsami ipsam consecrationem in hunc ferè modum profequitur: *Oremus Dominum nostrum omnipotentem, ut hos ex diversis creaturarum speciebus liquores creatos sancta Trinitatis perfectione benedicat, & benedicendo sanctificet, &c.* Idem expressè cavetur in Concilio Toletan. *can. 6. Vafensii. sub Leone, can. 3. Altissiod. can. 6. Vvormac. can. 60. Aquisgran. 2. can. 8. Melden. can. 46. & in cap. quoniam, de sentent. excom. in 6. statuitur, chrysmata posse confici in die cœnæ, non obstante interdicto: nullus autem alius, nisi Episcopus, potest illud consecrare.* Sylvester Pontifex in Synod. Rom. *can. 5. ibi: Nemo presbyterorum chrysmata conficiat.* Leo *epist. 86. Concil. Tolet. 1. can. 20. probavitate in cap. quanto, de consecr.* Nec Episcopus alio die illud benedicere valet, quàm in quinta feria cœnæ Domini. Nec contrarium probatur in *d. can. 20. Concilii Tolet. 1. relato à Gratiano in cap. omni, de consecr. dist. 4. ibi: Episcopus omni tempore potest chrysmata conficere.* Nam ea verba accipienda sunt, non de omni tempore utcumque, sed accommodatè de omni tempore annali, quod ad conficiendum chrysmata præscriptum est, ut exponunt Suarez 3. p. de sacrament. *dist. 28. sect. 1. Severinus Binius in not. ad epist. Fabiani, Herrera de orig. divini offic. lib. 2. cap. 33. Anton. August. lib. 25. epist. tit. 7. cap. 3. & inter alias ceremonias in consecratione chrysmatis adhibitas, quas refert Vicecomes de ritibus Confir. lib. 1. cap. 20. 21. & 22. Missæ sacrificium offerri usitatum fuisse, constat ex Ruperto Abbate lib. 5. de divinis offic. cap. 18. ibi: Hujus verò Chrysmatis olei consecratio habet officium per se. Primo exorcizatur, deinde ad Dominum vobiscum, & Sursum corda ejus benedictio inchoatur, finiturque per Dominum nostrum. Ubi etiam quæ in Missæ parte chrysmatis consecratio inchoaretur, & quæ desineret, apparet. Illustrat Vicecomes *d. lib. 1. cap. 22.* Unde licet Episcopus Sipontinus, de quo in præfenti, consecrare deberet Chrysmata in Ecclesia Garganica, quæ erat Cathedralis antiqua Sipontinæ unita; tamen consuetudine inductum erat, ut potius in Sipontina illud benediceret.*

3. (c) *Garganicam.* Mons Garganus olim Ecclesiam Archiepiscopalem habebat dicatam S. Michaeli Archangelo, ut notavit Cironius *hic.*

4. (d) *Recipias peregrinos.* Hæc verba ex MS. codice restituit Cironius, & eam lectionem sequi-

tur, licet alibi legatur, *penitentes:* motus ex eo, quod penitentes tantum in Ecclesia Cathedrali recipiebantur, & reconciliabantur: & peregrinos frequentasse hoc templum S. Michaelis refert Baronius in *Martyrol. die 10. Maji.* Sed potius retineo vocem, *penitentes;* nam in peregrinationibus ad Ecclesiam Garganicam, aut alia similia loca factis, non legimus hanc peculiarem ceremoniam recipiendi peregrinos in die cœnæ Domini, aut hujus receptionis usum, vel finem: penitentes verò ea die recipi ab Episcopo ad reconciliationem, notum est, & nolter Honorius refert in *cap. non videtur, de offic. ordin. ibi: Non videtur Metropolitanus licere, ut suffraganei sui jura minuat, nec immuet, nisi super eo antiqua, & approbata consuetudine, vel speciali privilegio muniat.* Unde repugnat potest indignum, ut in die cœnæ Domini, quo debent in Ecclesia suis Episcopi chrysmata conficere, lavare, juxta exemplum Domini, pedes pauperum, & reconciliare publicè penitentes, ad Metropolitanam Ecclesiam qua per quadraginta miliaria, & amplius à se distat, Chrysmata ibidem cum Metropolitanis confecturus accedat: quamquam idem Metropolitanus, tam in tua, quàm in aliis Metropolitanis iure sibi subjectis Ecclesiis, non ex speciali privilegio, vel antiqua, & approbata consuetudine, sed ex usurpatione potius hoc obtinuisse haberi videtur. Hoc itaque olim in tua consecratione prudenter attendens, quod huic gravamini occurreres, fuisse publicè protestatus. Volentes igitur ven. in Christo fr. tuo super gravamine providere, auctoritate tibi presentium indulgemus, ut ad hoc, nisi speciale privilegium exigat, vel antiqua, & approbata consuetudo requiratur, per usurpationem hujusmodi nullatenus tenearis. Ubi conjunctum chrysmatis consecrationem cum ipsa reconciliatione penitentium. Idem mos reconciliandi penitentes in quinta feria cœnæ Domini, probatur ex Innocentio I. *epist. ad Decentium Episcopum Eugubinum, cap. 7. ibi: De penitentibus autem, qui sive ex gravioribus commissis, sive ex levioribus penitentiam gerunt, si nulla intervenit agritudo, quinta feria ante Pascha eis remittendum Romano Ecclesia consuetudo demonstrat.* Referunt Burhardus *lib. 18. Decret. cap. 18. Ivo Carnot. par. 15. cap. 40. ex B. Eligio Noviodunensi Episcopo homil. 4. in cœnâ Domini, ibi: Ut igitur audire vestra dilectio, hæc omni pedum latio nostrorum peccatorum est purgatio; unde non incongrue hæc ipsa die, sicut Ecclesia tenet consuetudo, penitentium sit reconciliatio; ne enim ante nos dictum est à Patribus, cum tanta est plaga peccati, atque imperius morbi, ut medicamenta corporis, & sanguinis Domini differenda sint, auctoritate Anacletus debet se quisque ab altario removere ad aliquam penitentiam, & eadem auctoritate reconciliari. Eandem rationem expresserunt PP. Synodi Cabilon. 2. *can. 47. verbis illis: In cœnâ Domini à quibusdam percepto Eucharistia negligitur, quæ quoniam in eadem die ab omnibus fidelibus, exceptis his, quibus pro gravibus criminibus inhibuitur, percipienda sit, ecclesiasticus usus demonstrat; cum etiam penitentes eadem die ad percipiendam corporis & sanguinis Domini sacramenta se concilient.* Quæ postrema verba passivo significatu accipi debere jam notavit Filiclaus de *Quadragesima, cap. 15. & suadet ex Ivone Carnot. p. 2. cap. 30. ubi ex decretis Soteris Papa refertur hic textus, & habetur, reconciliantur.* Idem expressè probatur ex forma ipsius reconciliationis descripta*

scripta lib. 7. capitul. cap. 143. his verbis : Omnes publicè penitentes quinta feriâ ante Pascha , quæ est Cæna Domini , ad civitatem in cinere , & cilicio in præsentia Episcopi prostrato vultu conveniant , & ibi ab Episcopo canonice & ordinabiliter , sicut in Sacramentario , & in Romano Ordine continetur , reconcilientur , atq; dijudicentur , consolenturque , & prædicentur , quid deinceps agere , quidve vitare debeant , instruantur : atque insuper divinis precibus per manus impositionem ab Episcopo sanentur. Concil. Agathense can. 9. ubi dum PP. ritus imponendæ penitentia in ipso Quadragesimæ introitu referunt , tandem addunt : In sacra autem Domini cæna rursus ab eorum Decanis , & Presbyteris , Ecclesia luminibus representetur. Et Guillelmus Parisiensis Episcopus in statutis synodalibus , num. 9. ait : Presbyteri parochianos suos solenniter penitentes faciant venire in capite jejunii ad Ecclesiam Cathedralè , ut per Episcopum solenniter ab Ecclesia ejiciantur , & simul in die Jovis proxima ante Pascha , ut per Episcopum Ecclesia reconcilientur. Illustrant Philæacus ubi supra , Herrera d. lib. 2. cap. 31. Cum ergo in præsentibus textu agat Honorius de his rebus , quæ in die Cæna Domini peragi , & obiri ab Episcopo solent , rectius legitur in præsentibus , Recipias penitentes , quàm peregrinos ; cum circa peregrinos nullam specialem ceremoniam ea die in Ecclesia usitaram legamus.

3. (c) *Chryisma consecrere.* Quia ut supra dixi , ad consecrationem chrysmatis Missæ sacrificium desideratur ; quod in reconciliatione penitentium non ita requiritur. Unde Episcopus potius in Sipontina Ecclesia , ubi chryisma consecravit ; quàm in Garganica , ubi penitentes recipiebat , Missæ sacrificium offerre debebat , nec duas Missas dicere poterat , ex supra traditis in cap. consultiis , hoc it.

4. (f) *Celebrare.* In feria quinta Cæna Domini possunt presbyteri Missæ sacrificium offerre ; an verò tantum unica Missa in qualibet Ecclesia , in qua ceteri Sacerdotes communicent , debeat celebrari , disputant Francolinus de horis canonicis cap. 30. Lugo de Eucharistia disputat 20. sect. 1. num. 14. Suarez de Sacram. disp. 80. sect. 2. Azor 1. p. instit. lib. 10. cap. 24. quest. 7. P. Henao tom. 2. de sacrif. Missæ , disputat. 20. sect. 3. Andreas Saulay in Panopl. sacerdot. p. 2. lib. 1. cap. 9. qui standum esse consuetudini resolvunt. Vetus autem Ecclesiæ consuetudo fuit , ut in unaquaque Ecclesia Missa solennis à solo Sacerdote , qui præest , celebraretur , reliquis sacerdotibus , si in ea plures essent , sola communione contentis , Elicitur priscus ille mos ex ordine Romano ante annos ferme 880. edito , ubi sub tit. de Cæna Do-

mini , hæc habentur : Fratres autem oblati communicent Presbyteri primò , postea Diaconi , & ceteri omnes . & ita perficiatur Missa. Antea florebat Alcuinus , qui in libro , quem scripsit de divinis officiis , ex veteri Ecclesiæ politica , cap. de Cæna Domini , expr. scè scribit : Dum cantatur antiphona Ad communionem , interim Clerum , & omnem populum communicare . Cui consonat liber Sacramentorum sancti Gregorii , ubi expleta chrysmatis consecratione , peracti que mysteriis , hæc rubrica subjungitur : Pontifex vadit ante altare , & communicat omnis populus in ordine suo . Et verò hac die , quæ Christus Eucharistia sacrificium instituit , solus ipse sacrificavit , ceteri omnes , qui in mensa assidebant (quamvis tuac fuerint ab eo Sacerdotes ordinati) ipso porrigente divinum munus susceperunt . Ob reverentiam igitur Christi solus hac die celebrantis , & suis manibus discipulos communicantis , conveniens esse nemo pius . & prudens negaverit , ut ipsa die quilibet in Ecclesia unica liturgia celebretur ab uno , eoque primario Sacerdote , reliquis discipulorum instar assistentibus , & summa modestia , & humilitate de eius manibus suscipientibus corporis , & sanguinis agni immaculati (qui Pascha nostrum immolatus est) sacramenta veneranda . Ceterum & huic favet consilio id quod Marcus Francolinus in lib. de horis canonicis , cap. 30. num. 4. narrat suo tempore accidisse , scilicet Cardinalem Sabellium , Pontificis Vicarium in Urbe , quibusdam Sacerdotibus sacrificare volentibus in die Cæna Domini prohibuisse in ea die sacrificare . Porro Parisius contrarium morem usurpari conspicimus , & passim in Gallia : dicunt etiam in Hispania . At an procedat de facto , vel de jure , ipsi viderint , qui faciunt : excusari tamen censio ex tolerantia Episcopi , qui videt , nec prohibet . Vazquez fatetur congruentius esse , ut eo die reliqui omnes Sacerdotes , præter Præpositum , aut qui ejus legitime impediti vices gerit , à celebratione abstineant , & ad imitationem Apostolorum de manu illius , tanquam de manu Christi , Eucharistiam accipiant . Addit & monitum optimum , ubi usus prævalet , nimirum ut Sacerdotes singuli sacrum faciant feriâ 5. in Cæna Domini , ea die solum licere celebrare antequam Missa solennis finiatur , & corpus Christi in locum designatum recondatur ; nam postea mox incipit officium Parasceves ; cum statim Vesperæ dicantur : & in Parasceve in memoriam mortis , & sepulturæ Domini à celebratione sacrificii sit abstinendum . Ita Vazquez comment. in 3. p. D. Thoma. disp. 232. cap. 2. quest. 83. artic. 2.

CAPUT XIII.

Idem Archiepiscopo (a) Vpsalensi.

Perniciosus valde , sicut audivimus , in tuis partibus inolevit abusus , videlicet quod in majori quantitate (b) aqua ponitur in sacrificio , quàm de vino : cum secundum rationabilem consuetudinem Ecclesiæ generalis , plus in ipso sit de vino , quàm de aqua ponendum . Ideoque f. t. m. quatenus hoc nec de cætero facias , nec in tua provincia fieri patiaris .

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

Gggg

NOTÆ.